

Bethlehem, Golgotha, het geopend graf en de Opperzaal in Sions tempel ook voor ons de heilige plaatsen, waarop we dankzeggend en jubelend terugzien.

Moge in dit historisch verband ook thans de Gemeente van Christus haar Pinksterfeest vieren. Ga aller hart in dank en aanbidding naar onzen Goddelijken Koning uit, die ons op het groote Pinksterfeest te Jerusalem den Heiligen Geest geëerd heeft. Wake er een bezielde besef in de Gemeente op, dat we alleen in onzen samenhang met het mystieke Lichaam des Heeren de genieting van Gods inwonning in ons hart smaken kunnen. En worde het aan alle achtig geloovigen gegeven, op ons Pinksterfeest door God den Heiligen Geest zelf in het eigen hart verwakkerd te worden, om het teedere en innige te genieten van wat het voor een verlost zondaar is, om hier reeds op aarde door de inwonning van zijn God in zijn hart onuitprekkelijk zalig te zijn.

Dr. A. K.

„De Geest getuigt met onzen geest“

[PINKSTEREN 1911.]

Dieselve Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn.

Rom. 8: 16.

Er gaat van het Pinksterfeest ook een persoonlijke sprake tot het hart van Gods kinderen uit. Wat bij Bethlehem juchte, doet, is een heilige gebeurtenis van oude tijden her; wat Paschen groot maakt, is de triomf van het leven over den dood, in objectieve majesteit. Maar de Heilige Geest van 't Pinksterfeest treedt in persoonlijk verkeer met het hart van wie in Christus verlost en gered is. Voor den Geest is ons hart de woonstede en de tempel. En als die Geest in ons wonen mag, is Hij gestadig met ons innerlijk leven bezig, bidt voor ons niet onuitprekkelijke verzoeken, en verheft zich in ons eigen hart, om met ons te getuigen, dat we kinderen Gods zijn. Is dit nu reeds zoo op gewone dagen, hoeveel te meer moet die actie van den Heiligen Geest dan niet in ons opwaken, als het Pinksterfeest weer aanbreekt en heel de Christenheid als vanzelf zich in de aanbidding van den Heiligen Geest verliest. Zal het dan ook goed met u zijn, dan moet het Pinksterfeest u niet alleen de herdenking brengen van wat te Jerusalem in de Opperzaal is geschied, en moet niet alleen het machtige werk des Geestes, dat nog altoos voortgaat, ook u het lied der overwinning doen inzetten, maar moet ge ook persoonlijk weer in de genieting des Geestes verrijkt worden, in die genieting bovenal, dat ge u het kindschap Gods weer door het onderpand des Geestes voelt bevestigd.

Natuurlijk, er mag over de vraag, of ook zij dat onderpand des Geestes ontvingt, en alsoo met de schare der geloovigen u in het kindschap moogt verheugen, niet luchtbaar door u worden heengedragen. Er kan ook ingebeld geloof zijn, dat drift op de oppervlakte en geen vastigheid in het innerlijk zelfbestaan heeft. We mogen er daarom niet van afzien, of we durig ons zelve te onderzoeken, of we de vrucht des Geestes in ons doen en laten wel ontwaren mogen, en of de kenteekenen van het kindschap zich ook in ons openbaren. Maar beeld u daarom nooit in, dat ge zelf, met uw sluitendheid, over uw geestelijken staat tot een beslissing zult geraken.

Wat zou zoo kunnen zijn, indien de wedergeboorte op eenmaal alle nadering der zonde kon uitbranden, en al Gods kinderen in heiligen staat kon doen wandelen, zonder fell en gebrek. Maar zoo is de gang des geestelijken levens niet. De Schrift zelve toont het ons telkens weer, hoe een David geheel bezwijkt, hoe een Petrus zijn Heere verloochenen kon. Aller belijden blijft steeds, dat we in velen struikelen. De bede om vergiffenis verlaat ons tot onzen dood toe niet. Verwilt kunnen we, zoo we van God verkoren zijn, nooit, maar vallen kan de beste zeer diep. En vandaar dat een antwoord op de vraag of we ook persoonlijk tot Gods kinderen behooren, zoo ge alleen op de kenteekenen afgaat, bij den een zoo geheel anders zal uitvallen dan bij den ander, en zelfs bij denzelfden persoon tot zoo geheel andere conclusie kan leiden in dagen dat God hem staande hield, dan in andere dagen, waarin de Heere hem in verzoeking leidde, en hij gedeeltelijk in die verzoeking bereek. Dan zal er de ene maal zijn een roisvat geloof, een teedere uitademing van liefde, en een hoop die wandelingen daarboven geeft, zodat heel de ziel in het kindschap juchte, maar kort daarop zal al 't licht in donkerheid verkeerd zijn, twijfel het geloof doen verdorven en stille wanhoop zich van de ziel meester maken. Als ge teuggaaf in het verleden, vindt ge ook bij onse vaders in den tijd van hun eerste, volle kracht, toen ze de wereld verbaasd hebben door hun geloofsmoed en hun heldendaden, van dit afgewen en namen en op de proef stellen van die kenteekenen van het kindschap zoo goed als geen spoor. Dat opsporen van de kenteekenen van het kindschap is eerst daarna opgekomen, toen de geloofswoed begon te dalen. En lopt als van het geloof weer te sterken, heeft dit speuren in de kenteekenen de geesten steeds in de vaagheid van hun belijdenis achteruit doen gaan. Tenslotte werd het zelf onheilgeveelzaam en onheilgeveelzaam, zoo iemand zonder aarzeling of twijfel nog in zijn kindschap roemen durft. En de dagen zijn er geweest, dat het voor echte, voor innige vroomheid gold, tot aan zijn sterven toe de belofte des Geestes niet te durven aanvaarden; steeds van verre te blijven staan; en zelfs den dood onzen Heeren aan zijn Avondmaal niet meer te durven denken.

Is wie tot twijfel neigt, eenmaal dien weg op, dan is er geen stuiten meer aan, want de Verleider merkt dit en prikkelt den verwanden geest om er zich steeds meer in te verliezen. Dan heeft het verwijt geen einde. Elken dag was er weer tekortkoming, uitlijding, en in dit alles tich altoos weer zonde voor God. Hoe nu zou dit met het kindschap Gods samen kunnen gaan? Zoo toont elke dag dan opnieuw, hoe door niets gerechtvaardigd onze inbeelding was. Veel eer klaagt alles ons aan, en, zoo fluistert dan de Boze het ons in de ziel: Indien ge waarlijk een kind van God waart, zoudt ge toch zoo niet kunnen bestaan, zoo niet kunnen

denken, spreken en handelen. Satan wil niet, dat we in het kindschap roemen. Steeds meer bewerkt hij ons, of we ons als zijn kinderen, als kinderen des duivels openbaren mochten. En nu is het noodlottige hierbij, dat wie teeder leeft en tot zelf in het kleinste zonde ziet en belijdt, door dit verwijt van den Verzoeker steeds dieper getroffen wordt, terwijl omgekeerd de man met de grove conscientie over alles heenlijdt en van geen verwijten weet. Aan ons zelve overgelaten, zouden we daardoor tot aan onzen dood toe de speelbal van onze slingerende zelfoverlegging blijven. Hoe meer we geestelijk vorderden, hoe sterker de twijfel zou opwaken. En het stille, zalige geest van zich als kind van God te kennen, zou juist aan de helderste geloovigen ontzegd zijn.

Tegenover satans ons altoos vijandig verwijt stelt daarom onze God het getuigenis van den Heiligen Geest, en met elk Pinksterfeest, dat weer in de Gemeente geëerd gaat, spreekt dit getuigenis met nieuwe kracht in het hart van zijn kinderen. Let wel, dan is er tweerlei getuigenis. Eerst het getuigenis van uw eigen zelfbesef, en dan het getuigenis van den Heiligen Geest, en die twee worden één, zoodat de Geest getuigt met uw eigen geest, en ge zoo tot de zalige zekerheid geraakt van waarlijk Gods kind te zijn. Dit komt niet van buiten, maar gaat in u zelf toe. Het geloof is een gave, maar begint dit geloof in uw ziel metterdaad wortel te schieten in de diepte en naar boven te ontkiemen, dan is een der eerste vruchten een geheel andere zielsgesteldheid waarin ge u tegenover uw God bevindt. Voorheen de vrees, nu de liefde. Het „Vader, Abba, lieve Vader, stoot dan niet meer af, maar klinkt u natuurlijk. Ge begint u als kind van uw God te gevoelen. Iets van het zalige van het kindschap wordt bij tijden door u gemaakt. Maar ge wankelt nog. Het gaat om en om. Het is nog niet het minnigste geloof geworden, dat den storm trotseeren kan. En daarop komt de wereld, daarop komen uw ongelovige vrienden, daarop komt satan dan af. Dat geloof aan uw kindschap moet weer op alle manier tegenovergeschied, geschied om bestreden worden. En zoo gaat het avond en bij morgen het getuigenis van satan en wereld tegen het getuigenis van uw eigen hart in. Uw geloof zegt: „Ik ben Gods kind“. Dat getuigenis van wereld en satan zegt: „Dat bejdt ge u in, maar ge zijt 't niet“. En wat het pijnlijks is, dan komt er ook uit het eigen zelfbesef een vraag op: „Zou 't het wel zijn?“ en alles schijnt verloren. Doch dan juist crabmt de Heilige Geest zich weer. Hij ziet uw worsteling. Hij volgt de spanning van uw ziel. Als hij niet meer weet wat te bidden, bidt Hij voor u met onuitprekkelijke verzoeken. En op 't oogenblik zelf, dat ge u zelf ontvallen rondt en het geloof in uw kindschap zoudt veraken, spreekt Hij zijn oordeel in u binnenste, zalf en besegelt u, geeft u het onderpand en getuigt in u, en dan leeft al wat in u is weer in heilige verrukking. Immers God, de Heilige Geest zelf, getuigt in u met uwen geest, dat ge toch Gods kind zijt, en Gods kind eenwig zult blijven.

Dr. A. K.

PRO REGE

DOOR
Dr. A. KUYPER.

Aan de Intekenaren op dit premiewerk voor abonnee's op „De Heraut“ (waarop de Intekenening is gesloten) is thans verzonden het Slot van het Eerste deel. (Ter vervanging van pagina's 481 e. v.)

Tevens werd de losse band voor deel I verzonden aan de Intekenaren die deel II en III bij verschijning gebonden wenschen te ontvangen. De Intekenaren die een stel van drie losse banden bestelden, ontvangen dat tegelijk met het Derde deel. Den Intekenaren die alsnog banden wenschen aan te vragen, horen inder wij, dat verkrijgbaar zijn linnen banden en banden met ledere rug en hoeken. Een stel van 3 losse linnen banden kost / 1.80, een stel van 3 losse halflederen banden / 3.30. Toezending van losse banden geschiedt bij de verschijning van deel III.

Wenscht men deel II en deel III ingebonden te ontvangen, dan zenden wij op aanvraag een losse band voor deel I en zullen de deelen II en III bij verschijning gebonden worden toegezonden. In dat geval komt ons / 2.40 voor linnen banden of / 4.30 voor halflederen banden.

Over het bedrag voor de banden wordt bij afzonderlijke kwitantie beschikt.

Adm. DE HERAUT.

Mei 1911.

Amsterdam, 2 Juni 1911.

De Tijd, die in haar blad van 22 Mei onder het binnenlandsch nieuws de uitkomsten opnam van de volkstelling van 1910 voor Amsterdam was de kerkelijke gezindten betreft, knoopte daaraan een beschouwing over deze cijfers vast, waaraan we het volgende ontleenen:

Aanzienlijk verlies in zielental is de laatste tien jaar geleden door de Nederlandsch Hervormde Kerk, de vroegere Staatskerk, nog wel eens door hare aanhangers als „de groote Kerk“ aangeduid. Niet slechts in relatieve, doch ook in absoluten zin ging deze Kerk achteruit, zoodat zij, ondanks den krachtigen aanwas van bevolking, op ultimo December te Amsterdam, ongeveer 13 000 geloovigen minder telde, dan op dienzelfde datum in 1899, en de Nederlandsch Hervormden lang niet meer de helft, welhaast niet veel meer dan een derde uitmaken der bevolking. Voor een deel kunnen de hier ontbrekende waarschijnlijk worden teruggevonden bij de Gereformeerden, welke in tien jaar tijds van 20 400 tot 28 704 vooruit gingen. Van groot belang echter is deze vooruitgang niet, als wij acht geven

op de beteekenis, welke de anti-revolutionaire beginselen in dat tijdvak meer en meer ge worden hebben, alsook op het feit, dat in de periode 1899—1909 valt de vereniging (ten deele) der Gereformeerde en Christelijke Gereformeerde Kerken. Wat Amsterdam betreft, schijnt die vereniging vrijwel mislukt te zijn; immers, wij zien, dat de Christelijke Gereformeerden, die van even 1800 op bijna 4400 kwamen, in verhouding nog aanzienlijk sterker dan de Gereformeerden zijn toegenomen.

Blijkbaar is de redactie omtrent onze Kerken slecht ingelicht. Wat ze toch als een „feit“ vermeldt, dat de vereniging der Gereformeerde en Christelijke Gereformeerde Kerk in de periode van 1899—1909 zou tot stand zijn gekomen en daaraan onze vooruitgang in cijfers zou te danken zijn, is geen feit maar louter vergissing. De vereniging van beide Kerkengroepen kwam tot stand op de Synode van Amsterdam in 1892 en de plaatselijke ineenmelting volgde in 1897, zoodat de cijfers in 1899 ongeveer, voor de toen reeds saamge-smolten Kerk golden. Op ons accres in getalcijfer kan de vereniging der beide Kerken dus geen den minsten invloed hebben gehad.

En even onjuist is de voorstelling der redactie, alsof uit de nu gepubliceerde cijfers zou blijken, dat deze vereniging wat Amsterdam betreft een „mislukking“ zou geweest zijn, omdat de Christelijke Gereformeerden in dit tijdvak van 1800 op 4400 zouden zijn vooruitgegaan. Gesteld dat deze cijfers juist zijn, dan volgt daaruit nog volstrekt niet, dat deze toename der Chr. Gereformeerden uitsluitend te danken is aan overgang uit onze Gereformeerde Kerk; ze kan evenzeer verkregen zijn door daartoe leden van andere Kerken zich bij de Christelijke Gereformeerde Kerk hebben aangesloten. Dat dit metterdaad het geval moet zijn, valt niet moeilijk te bewijzen. De vroegere Christelijke Gereformeerde Kerk telde vóór 1892 ongeveer 5000 leden in Amsterdam. Waren hiervan 4400 leden naar de Christelijke Gereformeerde Kerk overgegaan, dan zou het „Christelijk Gereformeerde“ element zoo goed als geheel uit onze Kerk moeten verdwenen zijn. Nu weet ieder, die de Gereformeerde Kerk te Amsterdam van nabij kent, hoe sterk het „Christelijk Gereformeerde“ element hier nog en in den Kerkeraad en in de gemeente vertegenwoordigd is en hoe het bij verkiezingen zelfs niet zoo zelden den doorslag geeft. Naar we uit de meest vertrouwde bron vernemen, zijn de overgangen uit de Gereformeerde Kerk naar de Christelijke Gereformeerde Kerk te Amsterdam dan ook een zeldzaamheid, en is er geen sprake van, dat de Christelijke Gereformeerden in massa onze Kerk zouden verlaten hebben. Het is slechts een zeer kleine groep van malcontenten geweest, dat bij de vereniging in 1892 zich niet kon neerleggen bij het besluit der Synode. Maar ook afgezien daarvan betwijfelen we, of de statistiek ten opzichte van de Christelijke Gereformeerde Kerk juiste cijfers heeft gegeven. Zekerheid desangaaende zou alleen het lidmatenboek deser Kerk kunnen schenken, maar te oordeelen naar de berichten, die ons ter oore kwamen, lijdt de Christelijke Gereformeerde Kerk te Amsterdam een vrij kwindegen bestaan, telt ze nog geen duizend leden en is er eer van achteruitgang dan van vooruitgang sprake. Het hoog cijfergetal waarmede de Christelijke Gereformeerde Kerk uitkomt, is dan ook vermoedelijk daaraan te danken, dat verschillende leden onzer Kerken, vooral die van elders overkomen, zich nog als „Christelijk Gereformeerde“ opgeven, omdat dit hun oude naam is. Het bevestigt onze opmerking, dat men op deze statistische gegevens volstrekt niet vertrouwen kan.

Het zonderlingste is echter de conclusie van De Tijd, dat de vooruitgang van onze Kerk in zielental niet van „zoo groot belang“ is, wanneer men let op de beteekenis, welke de anti-revolutionaire beginselen in dit tijdvak gewonnen hebben. De anti-revolutionaire partij heeft als zoodanig niets met de Gereformeerde Kerk te maken en uit haar aanhangers even goed onder Hervormden, Lutherischen en Doopsgezinden. Kerk en politiek zijn bij ons gescheiden. Bovendien, wanneer De Tijd er op roemt, dat de Roomsche Kerk een „vrij krachtige vermeerdering“ onderging, omdat haar ledental van 120 000 op 133 000 steeg en dus met 13 000 leden toenam, dan is er eker voor onze Kerken nog groter stof tot dankbaarheid. De vermeerdering der Roomsche Kerk bedroeg slechts even 10 pCt., wat ongeveer overeenkomt met de generale toename der bevolking. Op de geheele bevolking van Amsterdam gerekend, ging de Roomsche Kerk dan ook slechts van 23.5 op 23.6 pCt. vooruit, d. w. z. één tiende procent. De Gereformeerde Kerk daarentegen steeg van 20.400 op 28.700, dus ruim 8 duizend of 30 pCt; m. a. w. driemaal zoveel als de Roomsche Kerk!

Dat de Gereformeerde Kerk te Amsterdam, vergeleken met de „grootte“ Kerken, zooda de Hervormde Kerk, in zielental een zeer bescheiden cijfer aanwijst, stemmen we gaarne toe. Zelfs de Lutherische Kerk overtreft ons nog verre. Maar De Tijd weet ook zeer goed, dat deze nominale cijfers voor de kracht, die van een Kerk uitgaat op de bevolking, niets zeggen. Wilde men hier een suiveren maatstaf aanleggen, dan zou men moeten onderzoeken, niet hoeveel leden nog altoos bij een Kerk gebouwd staan, maar hoeveel kerkgoers gemiddeld de kerken bezoeken en hoe hoog het bedrag der collecte is. En indien De Tijd daarnaar een onderzoek instelde, zou ze misschien tot het verrassend resultaat komen, dat de Gereformeerde Kerk, al telt ze nauwelijks het tiende deel van de leden der Hervormde Kerk, noch in kerkbezoek noch in collecten voor de „Grootte Kerk“ behoort onder te doen. Daardoor moge voor De Tijd het raadsel opgelost worden, waarom er van een in getal kleine Kerk, maar die over werkelijk trouwe leden beschikt, zoo

veel meer kracht kan uitgaan dan van een massale volkskerk.

Tot zelfs in onze politieke organen heeft het de aandacht getrokken, dat een onzer Kerken besloten zou hebben kerkelijke censuur toe te passen op die leden onzer Kerk, die zich bij de Christelijke Socialisten hebben aangesloten.

Natuurlijk laten zich gevallen denken, waarin een Kerkeraad op een Christen-Socialist tucht zou moeten uitoefenen. Over bijzondere gevallen willen we dan ook geen oordeel uitspreken. De wijze waarop voor het Christen Socialisme propaganda wordt gemaakt; de manier, waarop men zich daarbij uitlaat over de sociale toestanden; het prikkelen van den klassenstrijd en andere oorzaken kunnen aanleiding geven, dat de Kerkeraad met vermaan en desnoods met afhouding van het Avondmaal zou moeten optreden. Ook in geval een onzer predikanten zich publiek bij de Christen Socialisten aansloot en zijn invloed als predikant gebruiken ging om het Christen Socialisme te propageeren, zou de vraag kunnen opkomen, of hier geen reden was voor censuur. Maar wel achten we het zeer bedenkelijk, wanneer een Kerk als algemeen regel ging stellen, dat ieder, die zich bij de Christen Socialisten voegde, daarom reeds kerkelijk gecensureerd zou moeten worden.

De opmerking, dat het Christen Socialisme in strijd is met ons Belijdenis, met name met Artikel XXXVI, waarin gezegd wordt, dat onze Kerken „verwerpen de Wederdoopers en oproerige menschen en in het gemeen alle degenen, die de Overheden en Magistraten verwerpen en de Justitie onstooten willen, invoerende de gemeenschap der goederen en verwarren de eerbaarheid, die God onder de menschen gesteld heeft“, is slechts ten deele juist. Onze belijdenis heeft daarbij het oog op oproerige secten, die in de dagen onzer Vaders alle Overheidsgezag revolutionair op zij wilden zetten en met geweld het communisme wilden invoeren en zelfs de gemeenschap der vrouwen dreven. Waar de Overheid onze Gereformeerde Kerken met deze oproermakers op één lijn stelde en daarop ten deele zelfs haar strafmaatregelen tegen de Gereformeerde grondde, moesten onze Kerken zich zoo beslist mogelijk uitspreken, dat ze niets met deze secte gemeen hadden. Maar deze verklaringen op de Christen-Socialisten toe te passen, gaat niet aan. Hoezeer we tegen het standpunt dezer proeders bezwaar hebben, men kan toch niet zeggen, dat zij het Overheidsgezag verwerpen, de Justitie omverstooten willen, met geweld de gemeenschap der goederen willen invoeren en de eerbaarheid van het uweijk in verwarring brengen.

Bovendien vergete men niet, dat onze vaders bij het uitoefenen van censuur over eergeschillen altoos zeer voorzichtig zijn te werk gegaan. Men maakte daarbij steeds onderscheid tusschen ambtsdragers en gewone gemeentelieden, tusschen propagandisten, die met fanatiek ijver hun beginselen verbreidden, en degenen, die van propaganda zich onthielden. Zoo heeft de Synode van Dordt, die de leer der Remonstranten als een gevaarlijke dwaling veroordeeld heeft, waardoor het hart der Gereformeerde belijdenis werd aangetast, toch niet gelast, dat alle Remonstranten nu door de censuur buiten de Kerk moesten worden gezet. Men maakte onderscheid. Voor zoover de Remonstrantsche predikanten weigerden de Canones van Dordt te onderteekenen, moesten ze uit hun ambt onttrent worden. Maar uitdrukkelijk ontlied de Synode om zulke strenge maatregelen te nemen tegenover gewone gemeentelieden, die meer misleiden dan misleiden waren. Wanneer men dan ook de kerkeraadsnotulen van dat tijdvak nagaat, ziet men, hoe weinig gevallen van censuur op gemeentelieden zijn voorgekomen. Men droeg de gemeentelieden, trachtte ze door onderwijzing beter in te lichten en zachtte alleen maar, dat ze geen propaganda voor hun dwaling zouden maken.

Waar onze vaders zoo handelden tegenover de Remonstranten, daar is zeker nog veel grooter voorzichtigheid noodig, al men te doen heeft met broeders, die een onjuist politiek beginsel voorstaan. Elke schijn toch moet vermeden worden, alsof de Kerk het wapen der censuur zou willen gebruiken om in den politieke partijstrijd naar invloed te doen gelden. En al is dit natuurlijk de bedoeling niet van degenen, die voor deze censuur ijveren, en al willen ze het Christen Socialisme alleen treffen, omdat het in hun oog tegen Gods Woord ingaat, men vergete niet, dat ook de schijn des kwaads moet vermeden worden. Bovendien, het martelaarschap dat daardoor in menig oog het Christen Socialisme zou aangedaan worden, zou deze partij eer versterken dan verzwakken. Laat men veel liever in de publieke bediening des Woords en in de catechisatie op grond van Gods Woord aanwijzen, waarom Christen en Socialist nooit saam kan gaan.

Bleek ons een vorig maal, dat Prof. Doumergue de opvatting, die Calvijn van de Goddelijke Inspiratie der Heilige Schrift had, in een onjuist daglicht stelde, doordat hij Calvijn de meening toeschreef, alsof er geen principieel en wezenlijk onderscheid was tusschen de inspiratie der bijbelschrijvers en de illuminatie der predikanten, evenmin is het hem gelukt Calvijn's gevoelen recht te laten wederervaren, wanneer hij Calvijn's standpunt bespreekt tegenover de zoogenaamde hoogere en lagere Bijbelcritiek.

„Een ander belangrijk punt in de opvatting van Calvijn is, zoo schrijft Prof. Doumergue, dat in lijnrechte tegenspraak met de meening, die men gewoonlijk hem toedicht, het getuigenis des Heiligen Geestes voor Calvijn niet beslissend is voor quaes-

ties van critiek, zooals voor de echtheid van het Hooglied of van andere boeken“ (pag. 76). Om dit te bewijzen beroept Prof. Doumergue zich dan op de korte inleidingen die Calvijn voor de Algemeene Zendschriften der Apostelen schreef en waarin hij zich over verschillende historisch-critische quaesities uitlaat, bijv. of de brief van Jacobus afkomstig is van den Apostel Jacobus Alphaeus' zoon of van Jacobus, het hoofd der Jeruzalemsche gemeente; of de tweede zendbrief van den Apostel Petrus door dezen zelf is geschreven dan wel op zijn naam en last door een zijner leerlingen; en of de zendbrief van Judas wel onder de canonieke boeken kan gerangschikt worden.

Na is het zeker volkomen juist, dat de meeste dezer vragen, die alleen de auteurs van deze brieven raken, niets te maken hebben met het Goddelijk karakter der Schrift, die door het getuigenis des Heiligen Geestes ons gewaarborgd wordt. Dat Goddelijk gezag hangt toch niet af van de vraag, wie dezen brief geschreven heeft, wat we zelfs bij verschillende boeken van de Schrift niet eens weten, maar of de schrijver door den Heiligen Geest is geïnspireerd. Of de zendbrief van Jacobus afkomstig is van Jacobus Alphaeus' zoon of van den Jeruzalemschen presbyter Jacobus, en of deze beide Jacobussen één persoon zijn of onderscheiden moeten worden, is een zuiver historisch vraagstuk, dat met de inspiratie van den zendbrief niets te maken heeft. En evenzo, of op grond van het verschil in stijl en woordkeuze in de beide brieven van Petrus moet aangenomen worden, dat de tweede Zendbrief niet rechtstreeks door den Apostel is geschreven, maar op zijn last en daarom ook uit zijn naam door een secretaris is opgesteld, gelijk Calvijn aanneemt, raakt de echtheid en Goddelijkheid van dezen zendbrief in het minste niet. Wilde Prof. Doumergue dan ook alleen maar aantoonen, dat het geloof aan de inspiratie der Schrift volstrekt niet behoef te beletten, dat zulke historisch-critische vraagstukken besproken worden, dan zouden we hem geheel bijvallen, ook al zou hij dan een bewijs hebben bijgebracht voor wat ieder wel weet. Geen Gereformeerde heeft ooit het tegendeel beweerd, en ons althans is niemand bekend, die Calvijn de tegenstelde meening heeft toegedicht. Wat Prof. Doumergue betoogde, zou dan vrijwel zijn wat de Franschen noemen *enoncer une porte ouverte*.

Intusschen is het uit heel het verband en ook uit de citaten zelf wel duidelijk, dat Prof. Doumergue iets meer bedoelt en aan zijn lezers den indruk wil geven, dat Calvijn tegenover de echtheid van verschillende oijelboeken critische bezwaren had; wat natuurlijk geheel iets anders is dan een onderzoek naar den menschelijken auteur. Juist het dooreenwarren van deze beide vraagstukken maakt dat Prof. Doumergue niet niet tot helderheid komt. Het getuigenis des Heiligen Geestes, waarop voor Calvijn het gezag der Heilige Schrift rust, zegt ons natuurlijk niet, of de brief aan de Hebreërs door Paulus of door Apollos geschreven is en wie van de vele in de Schrift genoemde Jacobussen de auteur is van den Jacobusbrief; maar wel richt dat getuigenis zich op den religieus-zedelijken inhoud deser boeken. Opmerkelijk nu is hoe Calvijn, waar in zijn dagen twijfel was gerezen aangaande het Goddelijk karakter van enkele bijbelboeken, zooals met name den brief van Jacobus, den tweeden zendbrief van Petrus en den brief van Judas, deze critiek juist heeft afgewezen, omdat naar zijn oordeel de „instelling van den Geest van Christus klaarlijk in deze brieven scheen“. De vraag, of zulk een brief tot de Schrift behoort, wordt dus door Calvijn in bevestigenden zin beantwoord, juist op grond van het getuigenis des Heiligen Geestes. Hoe weinig Calvijn dan ook van een rationalistische Schriftcritiek wilde weten, blijkt wel het duidelijkst uit den strijd, dien hij met Castellio over het Hooglied gestreden heeft. Die strijd raakte niet de vraag naar de echtheid van het Hooglied, want Castellio ontkennde niet, dat Salomo het Hooglied gedicht had, maar ging over de vraag naar het Goddelijk karakter van het Hooglied. Castellio beweerde, dat Salomo het Hooglied in dronkenschap geschreven had, dat het een minnelijk was van onzedelijke strekking en dat het daarom in den Bijbel niet thuis hoorde. Calvijn vond deze „critiek“ zoo stuitend, dat hij daarom Castellio niet tot het predikambt wilde toelaten, en de redenen, waarom hij dat weigerde en die hij in een officieel schrijven opgaaf, zijn zeer merkwaardig: „Vooreerst, schrijft Calvijn, zou het den vromen geen geringen aanstoot geven, wanneer ze hoorden dat zij een man tot Dienaar des Woords kozen, die er openlijk voor uitkomt, dat hij een boek, dat alle Kerken in den canon hebben opgenomen, vermaadt en veroordeelt. Aan de vijanden en booswilligen echter, die elke gelegenheid aangrijpen om het Evangelie veracht te maken en inzonderheid onze Kerk te smaden, zou daardoor de deur door ons worden opengezet. En eindeljk zouden we, door dit toe te laten, ook voor de toekomst verplicht worden, het een ander niet als fout toe te rekenen, wanneer hij den Prediker of de Spreuken van Salomo of een ander boek van de Schrift verwierpt, tenzij men wellicht hierover zou willen gaan strijden welk boek den Heiligen Geest waardig is of niet“.

Deze uitspraak van Calvijn nu is daarom te merkwaardiger, omdat er in de dagen der Reformatie wel tot op zekere hoogte een critische geest tegenover den Canon was opgekomen. Die critische geest richtte zich echter niet op het gezag der Schrift zelf, maar wel op de traditie der Kerk omtrent de boeken, die tot de Heilige Schrift behoorden. Natuurlijk moet men deze beide quaesities scherp onderscheiden. Het zou in het afgetrokken zeer goed denkbaar wezen,

dat de Kerk had opgeend daartoe niet 't dit het gewant de Roo boeken als Go en daarom o Verbonds een matoren hebb omdat de J Goddelijk erk de Heilige Se er twijfel ont gezag der Sc traditie der R tot de Heilige strekte zich o Nieuwe Testa Kerk deen h zelfa soover v van Jacobus e wel in volli konden bescho dat het ontwoonde, dat in wier gezag me sche Kerk uit boeken, met wel twijfel b deze critische boeken van h vangen en obje boeken bespro voldoende geal als niet Godd grond, waarop haafde, was ju gevonden werd der Heilige i Geest van Ch hem tegenspra met Luther, stroomen brief n digmaking doo geleerd werd i historische cri tweeden zendb voldoende de stijl van Petrus o juist niets wete boeken, schreef den aanvang a de Kerk aange (certam autorit gezag was voo testimonium S des Heiligen consensus van i uitspraak, die hadden erkend, dat de inhoud den Geest van vraagstuk zelf tuigenis des H bracht met den Het was voldi Prof. Doumergu van Calvijn n omdat hij niet i tusschen de hist de schrijver is de canonische in den Canon de en de dogmatist van de Heilige i

Voor Mo

In hartelijken Tjankwoord / 1.50. Vriendelijk verwillen gedanken.

Kootwijk.

Derre

TWER

Reeds lang li wachten een tw wegen om het geb en om haar inhou regelen aan word bestrijken in ho gebied, al zouden doen vermoeden: World.

De Macedonische zendingsschrijver, herleef, in ons l we de zending al schouwen, en de zulks ook doet, d bij onze rubrik wel om deze red blaat op de kerken alléén, m zending, die in i al akturen! — grootste deel een

Dat zooveel m terrein binnen de getroffen wordt, interessante rubrie H. Dijkstra van allen actuele c gids op het zond bespreekt. Toch i zich ook leren i kelijkheid van het het voornaamste d beteekens van d gezocht worden i ledere maand wor

Ouder dese me voortdurend reer om de wetenschap en die de praktijk wijzen. Ook in loopenden jaargan we zoodanige arti Wat de laatste over de praktijk slechts te herinne allerwegen besprok Dienke, „Handel Zending“, in wel wordt ontwikkeld u delvereeniging te staantiele lasten. verlieten eeners

echtheid
boeken"
oept Prof.
leidingen
ndbrieven
ij zich
he quae-
a Jacobus
Jacobus
het hoofd
de tweede
oor deze
ijn naam
n; en of
onder de
t worden.
t, dat de
e auteurs
te maken
er Schrift,
in Geestes
Goddelijk
rang, wie
we zelfs
chrift niet
door den
de zend-
J cobus
m-chen
de Jaco-
scheiden
histori-
van den
evenzo,
in stijl
even van
e, dat de
door den
zijn last
door een
vijn aan-
deijkheid
ste niet.
ok alleca
aan de
t behoef
critische
an zouden
al zou hij
t voor wat
erde heeft
is althans
de tegen-
ht. Wat
an vrijwel
oncr une
verband
lijk, dat
it en aan
at Calvijn
schillende
had; wat
dan een
n auteur.
ze beide
oumergue
tgeuige-
t voor
nft rust,
rief aan,
Apollon
ie in de
auteur is
richt dat
edijkelij
jk nu is
n twijfel
lijk ka-
als met
tweeden
rief van
gewezen,
steit van
rlijk in
of zulke
e, wordt
a zin be-
ejuigen
Calvijn
Schrift-
idlijktst
lio over
he strijd
heid van
nde niet,
ad, maar
oddelijk
elio be-
in drom-
het een
eking en
et thuis
ek" zoo
niet tot
redenen,
j in een
merk-
e, zou het
niet tot
reden, en
om de
erwip,
en gaan
Geest
daarom
dagen
hoogte
on was
tte zich
t zelf,
trent de
oorden.
uesties
in het
wezen,

dat de Kerk in den Canon een boek had opgenomen, dat achteraf bleek datsoort niet te behooren. Metterdaad was dit het geval bij het Oude Testament, want de Roomsche Kerk had de apocryfische boeken als Goddelijk getaspeerd beschouwd en daarom onder de boeken des Ouden Verbonds een plaats gegeven. De Reformators hebben deze boeken verworpen, omdat de Joodsche Kerk ze nooit als Goddelijk erkend had en hun inhoud met de Heilige Schrift in strijd was. Zoo was er twijfel ontstaan niet aan het Goddelijk gezag der Schrift zelf, maar wel aan de traditie der Roomsche Kerk, welke boeken tot de Heilige Schrift behoorden. Die twijfel strekte zich ook uit tot den Canon van het Nieuwe Testament, zoals de Roomsche Kerk deze had overgeleverd. Luther ging zelfs zoover van te betwijfelen, of de brief van Jacobus en de Openbaring van Johannes wel in volen zin als Goddelijk getaspeerd konden beschouwd worden. Daarbij kwam, dat het ontbrekende historisch onderzoek toonde, dat in de oudste Christelijke Kerk, wier gezag men gaarne tegenover de Roomsche Kerk uitspeelde, over enkele deser boeken, met name II Petrus en Judas, wel twijfel bestond. Calvijn heeft deze kritische bezwaren tegen enkele boeken van het Nieuwe Testament onbevonden en objectief in zijn inleiding op deze boeken besproken, maar hij heeft ze niet voldoende geacht om deze boeken daarom als niet Goddelijk te verwerpen. En de grond, waarop hij hun canoniciteit handhaafde, was juist, dat in deze boeken niets gevonden werd wat met de doorgaande leer der Heilige Schrift in strijd was en de Geest van Christus ook uit deze boeken hem tegesprak. Van de subjectieve kritiek van Luther, die den Jacobusbrief een strooken brief noemde, omdat de rechtvaardigmaking door het geloof er niet zoo in geleerd werd als Luther dit wilde, en de historische kritiek van anderen, die den tweeden zendbrief van Petrus verwierpen, omdat de stijl niet met den eersten brief van Petrus overeenkwam, wilde Calvijn juist niets weten. „Voor ons hebben deze boeken, schreef hij in 1544, al zijn ze van den aanvang af niet zonder tegenspraak in de Kerk aangenomen, toch een zeker gezag“ (certam autoritatem). En de grond van dat gezag was voor Calvijn wel degelijk het testimonium Spiritus sancti, het getuigenis des Heiligen Geestes, dat deels in den consensus van alle Christelijke Kerken zich uitsprak, die deze boeken als Goddelijk hadden erkend, en deels ook daaruit bleek, dat de inhoud deser boeken getuigde van den Geest van Christus. Dieper op het vraagstuk zelf ingaan, hoe Calvijn dit getuigenis des Heiligen Geestes in verband bracht met den Canon, kunnen we hier niet. Het was voldoende aan te toonen, hoe Prof. Doumergue ook hier het gevoel van Calvijn niet juist heeft weergegeven, omdat hij niet scherp genoeg onderscheidde tusschen de historische-critische vraag, wie de schrijver is van een bepaald Bijbelboek de canonische vraag of een bepaald boek in den Canon der Heilige Schrift thuis hoort, en de dogmatische vraag, hoever het gezag van de Heilige Schrift zich uitstrekt.

Dr. H. H. K.

Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen van N. N. te Tinkwerd / 1.50.
Vriendelijk verzoeken wij onzen scholen te willen gedanken.

Da. J. H. HOUTZAGERS,
Kootwijk. voorzitter

Verenigingsleven.

TWEE PERIODIEKEN.

Reeds lang liggen op een bespreking te wachten een tweetal periodieken, die zich betreffen op het gebied van het verenigingsleven, en om haar inhoud wel waard zijn, dat ze eenige regels aan worden gewijd. Beide tijdschriften bestreken in hoofdzaak een bijeenhooren gebied, al zouden de titels ervan het ook niet doen vermoeden: *De Macedonier* en *The Student World*.

De Macedonier is het hoogst interessante zendingstijdschrift, dat we sedert een paar jaar herleef, in ons land mogen bezitten. Hoewel we de zending als een zaak van de Kerk beschouwen, en de redactie van het tijdschrift zulks ook doet, deelen we deze periodiek toch bij onze rubriek „Verenigingsleven“ in, en wel om deze reden, dat de redactie niet den blik slaat op de zending der Gereformeerde kerken alleen, maar op het ganse werk der zending, die in de praktijk — men moge het al keuren! — nog altijd voor verrewer de grootste deel een werk van vereeniging is. Dat zooveel mogelijk het gehele zendingsterrein binnen den geschikking der redactie getrokken wordt, blijkt onder meer uit de interessante rubriek „Uit mijn Camera“ van Da. H. Dijkstra van Snuide, die in deze rubriek allerlei actuele quaesties, welke zich hier en gids op het zendingsterrein voordoen, beknopt bespreekt. Toch is deze rubriek, hoe prettig zij zich ook lezen laat en hoever zij de aantrekkelijkheid van het tijdschrift ook verhoogt, niet het voornaamste deel ervan, maar moet de groote betekenis van de uitgave in de eerste plaats gezocht worden in de grotere artikelen, die iedere maand worden opgenomen.

Onder deze meer uitvoerige artikelen zijn er voortdurend zeer belangrijke, die gesceit zijn om de wetenschap der zending voort te helpen en die de praktijk der zending den goeden we wijzen. Ook in de vijf nummers van den loopenden jaargang, die voor ons liggen, treffen we zoodatige artikelen weer aan.

Wat de laatste genoemde artikelen aangaat, die over de praktijk der zending, behoeven we slechts te berispen aan het in de pers reeds allereerst besproken stuk van den heer J. S. Dijkstra, „Handel en Nijverheid in dienst der Zending“, in welk stuk het toejuichen plan wordt ontwikkeld om in Indië een Zendingsovereenkomst te sluiten, welke baten de financiële lasten der Zending kunnen helpen verlichten eenzijdig en welke anderzijds de

taak der missie kan helpen vervullen, door als handelsagenten mannen uitzenden, die als handelsondernemers kunnen fungeren door het Woord Gods langs den weg der handelsrelaties met de inlanders in den kring van dezen binnelanden.

Van de overige lezenswaardige artikelen noemen we een opstel van Da. D. Bakker van Dijkshoek over de vraag, of „Christelijke onderwijzers bij het Gouvernementsonderwijs in Ned-Indië“ in dienst mogen treden. Die vraag mocht, nu van Regeeringswege er zoo groote prijs op gesteld wordt, dat Christelijke jongelieden naar Indië gaan, werkelijk wel eens onder het oog gezien worden. Het antwoord, dat Da. Bakker erop geeft, is bevestigend, „om de zeer eenvoudige reden, dat het Gouvernementsonderwijs in Indië, evenals het openbaar onderwijs in Nederland, neutraal is. Neutraal is in Indië door den wetgever voorgeschreven. Zoolang de Regeering neutraliteit voorschrijft en de ouders, die hun kinderen naar de Staatsschool zenden, neutraal onderwijs begeeren, zie ik geen beteren weg dan propaganda te maken voor het Christelijk onderwijs. Bij dat onderwijs is voor Christelijke onderwijzers uit Nederland in Indië nog plaats. De Europeesche Christelijke school in Indië zouwel als de Zendingsschool komen Europeesche onderwijskrachten tekort.“

Zooeven zeiden we, dat *De Macedonier* — welk tijdschrift we bij voortdurend warm aanbevelen — een terrein bestrijkt, dat nauw verwant is aan dat van *The Student World*. Dit schijnt vreemd, maar wordt duidelijk als men de zaak van nabij beziet. *The Student World* toch, die ons reeds sedert een paar jaar geregeld wordt toegezonden en te lang al op een bespreking wacht, is een driemaandelijks tijdschrift, dat wordt uitgegeven door de „World's Student Christian Federation“, die in groote mate het karakter van zendingsovereenkomst draagt.

Dat dit laatste zoo is, bemerkt men licht, als men eenige nummers van het steeds in keurig gewaad, zoo nu en dan gelustreerd, verschijnende tijdschrift inleest. Men vindt er toch in een keur van artikelen, van de hand van mannen van allerlei nationaliteit, over de christen-studentenbeweging aan de universiteiten van alle landen en volken. En men zal wel verstaan, dat deze studentenbeweging, die in landen als het onze reeds in belangrijke mate op bevoorjding van de zending gericht is, een zeer sterke zendingstendens moet dragen in landen, waar het paganisme of het mohammedanisme de geesten nog beheerscht en Christenstudenten pioniers zijn van een nieuwe beschaving.

Hoewel deze zendingstendens de hoofdrol in de beweging vervult, kan o. a. ook blijken uit den oproep voor een „thanksgiving day“, die in Januari 11 van het comité generaal uitgeg. In dien oproep heette het: „Om aan het Christendom de hetzelve toekomstige plaats te geven in het leven van de mannen en vrouwen, moet thans op de universiteiten de wereld geest worden naar den levenden Christus. Met het oog op de verantwoordelijkheid, hiernede gelegd op de georganiseerde bewegingen onder de Christenstudenten in al de deelen der wereld, toepst het comité-generaal allen, die willen, op om zich te vereenigen in den gebede, dat de gunstige gelegenheid van onzen tijd wel gebruik moge worden. Ons vertrouwen is in God; sonder bovenmenselijke hulp zal de goede gelegenheid verloren gaan.“

En dan worden als redenen van dankzegging opgegeven: „De Wereld“-zendingconferentie in Edinburgh deed meer dan ooit uitkomen de eenige gelegenheid, die er voor de studentenbeweging is, om de verbreiding van het Christendom over heel de wereld te bevorderen. De „voluutaire convention“ in Rochester heeft evenzo belangrijke resultaten voor de zending opgeleverd.“

Deze studentenbeweging mag in de teekenis niet onderschat worden. Zij kan veel ten goede voor de zending doen, zoo zij althans in de goede banen blijft en niet den weg opgaat van een Christendom, dat alle scherp omlijning mist, niet zich beweegt op de lijn, waarop zich de Wereldzending-Conferentie in Edinburgh helaas wel enigermate bewoog.

„Laat ons bidden, dat alle plaatsen van studie mogen worden verlicht met hemelisch licht, opdat het geloof der studenten versterkt en bevestigd worden“ — met die woorden van het comité-generaal moet van harte ingestemd worden.

„Laat ons bidden, dat sterk toemenen moge het getal van de studenten, die beantwoorden willen den oproep tot persoonlijke dienst in de deelen der aarde, die het meest behoefte eraan hebben.“

„Laat ons bidden, dat het toemennend aantal Oostersche studenten, die in het Westen studeren, zoowel Christelijke gastvrijheid mogen vinden als gezond onderricht, en dat met zijn beid getracht moge worden, hen te brengen tot den Verlosser der geheele wereld.“

„Laat ons bidden, dat in steeds groterem getale eenheidsapostelen mogen komen van de universiteiten; apostelen, die willen medewerken om al de volgelingen van Christus te brengen tot de levende eenheid, voor welke Hij bad.“

Ja, laat ons dat alles bidden, maar verzuimen we ook niet, te bidden, dat we bij het streven naar eenheid den Christus naar de Schriften niet verliezen.

Officiële Berichten.

Acta van de vergadering van de classis Zwolle, 4 Mei 1911.

Moderamen: Da. G. Wisse, voorzitter; Da. G. Wielenga, assessor; Da. J. Bosch, scriba.
1. Opening door den voorzitter.

2. Naam der credentiebrieven, en rapport dienaangaande. De credentiebrieven van O, die niet medegebracht is, moet aan den scriba gezonden worden.

3. De notulen worden gelezen en goedgekeurd.

4. Praeparatoir examen van den heer Joh. Kwak, theol. cand. Proef over Filipp. 3:7-9. Exegese O. T. Amos 7. Exegese N. T. Filipp. 3. Genoemde broeder wordt met algemeene stemmen peronebaar verklaard. De voorzitter vertoelt de voldoende waarheid het examen is aangehouden.

5. De kerk van Staphorst ontvangt toezegging van steun uit de kas voor hulpbehoevende kerken.

6. Dr. Hania en Da. Brouwer zullen D.V. de volgende classis rapporteren aangaande te maken regelingen inzake het consuleschap.

7. De kerk van Kamperveld ontvangt op aanvraag toezegging van steun uit de kas voor hulpbehoevende kerken.

8. Gemeinden vraag en ontvangt advies in een tuchtaak.

9. Kampen verkrijgt toestemming tot toepassing van den tweeden trap van censuur.

10. De classis besluit tot scheiding van classis. kas en kas voor art. 13. Aan de Particuliere

Synode zal verzocht worden ook tot scheiding van kassen over te gaan.

11. Naar aanleiding van de motie van den kerkeraad van Kampen, inzake het voorstel Zaandam, wordt na ampele bespreking het volgende voorstel aangenomen, (waarvan het curiel gedeelte vooraf als amendement in stemming gebracht en goedgekeurd is.)

„De vergadering van de Geref. kerken in de classis Zwolle, kennisgenomen hebbende van het voorstel Zaandam, inzake eenheid van opleiding, en van de motie, door den kerkeraad van Kampen in deze classis rondgezonden, luttende op hetgeen in 1892 overgelegd is, en op de beroering welke genoemd voorstel Zaandam in vele Geref. kerken heeft verwekt, is van oordeel, dat het met het oog op den vrede in vele kerken ongewenscht is thans verder op deze zaak in te gaan.“

12. Het voorstel van Kampen om de Generale Synode te verzoeken, stappen te doen, die leiden kunnen tot de benoeming van een vijftien hoogleraar aan de Theol. school, wordt aangenomen. Het voorstel inzake het promotierecht verwerft geen meerderheid.

13. Rapport van den Zendingdeputaat.

14. Regeling van de vacatuurbesturen.

15. Naar de Particuliere Synode worden afgevaardigd de Dieneners des Woords: (Dr. G. Elzinga, Da. J. Tonkens, Da. G. Wisse, (primi); Dr. J. Hania, Da. W. H. Gispens, Da. J. J. Westerbeek, van Eerten, (secundi) en de oud.: J. Aarts, van Blokzijl, B. v. Bruggen, van Sad-Vollenhove, Fl. de Vries, van Kampen, (primi); L. Hoogendijk, van Sienewijk, D. J. van der Vekke, van Langelag, E. Fiske, van Kamperveld, (secundi).

16. Omvraag naar art. 14. D. K. O.

17. De volgende classis zal saamgeroepen worden door de kerk van Ambt-Vollenhove A en B.

18. Sluiting.

J. BOSCH, h. t. scriba.

Kort verslag van de vergadering der Geref. kerken in de classis Brielle, gehouden te Hellevogteluis op Woensdag 3 Mei 1911.

Da. Kok opent op gebruikelijke wijze de vergadering.

Bij 't onderzoek der laatste berichten blijken twee diakenen afgevaardigd te zijn. Zwartewaal kon slechts één afgevaardigde zenden. Aan de diakenen wordt zitting verleend.

In het moderamen zitten: Da. Kok, praeses; Da. Eneling, assessor en Da. v. Duin, scriba. Nieuwen met kleine verandering goedgekeurd. Aan Sielendam en Ouddorp wordt de aangevraagde subsidie verleend.

Deputaten inzake Melissant kunnen de vergadering nog niet met advies dienen.

Brielle heeft drie instructies: 1. over een grensregeling met Tinte; 2. over de opleiding tot den Dienst des Woords; 3. over de vraag, waar zij de haar door de Generale Synode toegesijde jaarlijkse toelage ad f 100 moet innemen.

Siad heeft twee instructies: 1. over de opleiding; 2. over den datum der a.s. Particuliere Synode.

Wat de grensregeling van Brielle betreft, deze zaak moet in overleg met Rockanje behandeld worden, daar ook deze kerk erbij betrokken is.

Aan Brielle wordt verder geadviseerd zich voor de toelage van f 100 tot de Particuliere Synode te wenden, wijl deze is aangevraagd over deze aangelegenheid op de eerstvolgende Generale Synode verslag uit te brengen.

De datum van de a.s. Particuliere Synode wordt een week vervroegd en op 20 Juni a.s. gesteld.

Tot afgevaardigden ter Particuliere Synode worden benoemd als primi Da. Esselink en Dekker, en oud. Sterk en v. d. Linde; als secundi Da. Kok en Aalberts en oud. J. C. Borgdorff en Moerman.

Na langdurige besprekingen wordt het volgende voorstel Nieuw-Helvoet aangenomen:

De classis Brielle stelt aan de Particuliere Synode van Zuid-Holland (Zuid) voor, het volgende voorstel bij de Generale Synode te doen: De Generale Synode, van oordeel, dat ook nu nog de uitvoering van het te Arnhem aangenomen voorstel Barneveld niet raadzaam is te achten, besluit, ten einde de kwestie der eenheid van opleiding voor goed uit het kerkelijk leven weg te nemen, 1. tot bevestiging en versterking der Theol. school in den weg van uitbreiding van het aantal hoogleraren; 2. tot opzegging van het contract met de Vrije Universiteit onder afdrukkelijke bepaling, dat het beginsel van vrije studie gehandhaafd wordt, de arbeid der Universiteit hoog gewaardeerd wordt, hare candidaten tot de kerkelijke examina zullen worden toegelaten, dat de kerken gaarne de verlaning toelicht op het theologisch onderwijs zullen houden en haar dan door vaste jaarlijkse collecten wenschen te blijven steunen en dat zij de voorlichting der hoogleraren op haar vergaderingen blijven vragen; en 3. tot handhaving der wijze van kerkelijke examinate, zoals deze in onze kerkenorde is voorgeschreven.

Een voorstel om het werk der Evangelisatie krachtig aan te vatten, wordt in handen van een commissie gegeven.

De vacatuurbesturen worden als volgt geregeld: Tinte: Juni: Da. v. Lummel; Juli: Da. v. Duin. Rockanje: Juni: Da. Mol; Juli: Da. Smallegange. Hellevogteluis: Juni: Da. Taal; Juli: Da. Aalberts. Bommel: Juni: Da. Dekker; Juli: Da. Esselink; Aug.: Da. Taal. Middelharnis: Juli: Da. Kok.

Een voorstel om aan de kerk van Melissant jaarlijksche bijdrage te geven tot schuldelding, wordt wegens tijdgebrek niet in behandeling genomen.

Da. v. Lummel sluit de vergadering met dankgebed.

Namens de classis:

W. E. v. DUIN, scriba.

Buitenland.

Engeland. Eene processie door Londen.

Op goeden Vrijdag had de bisschop van Londen, Dr. Ingram een groote processie georganiseerd die tusschen 4 en 5 ure des namiddags zich van de St. Martin-in-the-Fieldskerk bij het Trafalgarplein door de Strand, Fleetstreet, Ludgate Hill naar de Kathedraal, de St. Pauls, bewoog. Een groot procesieakkoord werd voor een schare, bestaande uit een 3000 geestelijken en niet geestelijken, uitgeklagen. In het midden schreef de bisschop achter den herderlijken staf die voor hem werd uitgedragen; verscheidene muziekcorpsen, begeleidende de gezangen die aangeheven werden op het lijden van Christus, welke gedurende de processie door de deelnemers „gezongen“ werden. Zeggend eerbiedig, en ten deele, gelijk het schen, zeer onder den indruk, lieten de vele duizenden de processie voorbijgaan. In de kerk sprak de bisschop slechts weinige minuten over de betekenis van de

door hem in het leven geroepen, voor de protestantsche staatskerk oudbekende nieuwheid. Die plechtig opocht achter het kruis had een viervoudig doel op het oog gehad. In de eerste plaats wilde de bisschop daarmede te kennen geven, hoe heerlijk en onontbeerlijk het kruis van Christus is, aan hetwelk de Middelaar Gods en der menschen gestorven is. In de tweede plaats werd er door beleden, dat de stad, het rijk en de natie om haar zonden de verzoening door het bloed des kruises voortdurend noodig heeft. Ten derde werd door het ronddragen van het kruis te kennen gegeven, dat de bediening der verzoening voortdurend plaats heeft, en ten slotte, dat het kruis onder de groote massa's belijders zoekt te verkrijgen die het Londen, en de geheele wereld verkondigen, dat er alleen in het kruis heil is.

Na deze korte toespraak knielden de geheele menschenmassa neder en werden litanieën gezongen, bezielend geboden voor de stad, den koning, de natie, de wereld.

Met het zingen van een der schoonste Engelsche chorale: „Rock of Ages cleift for me“, dat zonder orgelbegeleiding met onbeschrijflijke geestdrift aangeheven werd, werd de plechtigheid besloten.

Het is wel te denken, dat deze eerste processie, die door de Anglicaansche kerk georganiseerd werd, in Engeland zeer verschillend wordt beoordeeld. Het is bekend dat de bisschop van Londen, Dr. Ingram, de ritualistische richting is toegedaan, en daaruit werd de nieuwe stap in Roomsche richting verklaard en ook betreurd.

Aan de andere zijde kan een correspondent van de *Record*, een anti-ritualistisch „Evangelisch“ blad, niet nalaten te erkennen dat de geheele opocht een „rustig, eenvoudig, achtig en schoon“ verloop had gehad. Maar in het hoofdartikel lezen wij:

„Of de plechtigheid in het volgende jaar herhaald worden zal, weten wij niet. Londen houdt er van „iets nieuws“ te zien en te hooren. Het volgende jaar is het nieuwe er van af, en wij zouden met bezorgdheid een poging begroeten, de processie tot een blijvende instelling te maken om iets voor de oogen der menschen te schilderen. Dit jaar was de processie aantrekkelijk door haar soberen eenvoud en de kennelijk welgemeendheid van allen die er aan deel namen. En dit is niet te bestendigen.“

De *Times*, het voornaamste Engelsche blad, dat als een goed reporter de gedachten van het Engelsche publiek weergeeft en daarom ook dikwijls iets van den weerhaan vertoont, schreef den 17den April:

„Niet het kruis op gebouwen of aan de spits eener processie zal de overschilligheid van Londen in vurige geestdrift omzetten, maar veel meer de stille bepeijning van het vlekkeloos offer, waarvan de Goede Vrijdag gisteren getuigde, in zijn scherpe tegenstelling tegen de belevte zelfucht, die het onreine kleed van vele verloren menschenlevens kenmerkt.“

„In onzen tijd heeft bepeijng de oogen en de ooren streelt, ook al komt het in de uitvoerigste prediking tot ons, zijn bekoring verloren. Wat wij poodig hebben is: de innerlijke bepeijng, waardoor men tot stille overdenking en zelf-onderzoek komt.“

Het schijnt ons echter toe, dat de schrijver in de *Times* uit het oog verliest, dat er in Gods Woord geschreven staat, dat het geloof is uit het gehoor en het gehoor door het Woord Gods.

Frankrijk. De financiële toestand der Prot. kerken na de scheiding van kerk en staat.

Hoe is de financiële toestand der Protestantse kerken in Frankrijk sedert de scheiding van kerk en staat? Deze vraag heeft de rechtsgeleerde Armand Loude beantwoord, en aangegeven, dat de grootste groep der gewone Gereformeerde staatskerk in 1909 1 358,912 fr. uitgaat, terwijl de liberale groepen secus 96 691 fr. en de „Union de Jarnac“ maar 49 506 fr. als uitgaaf kon boeken. Enkele tekorten werden aanstonds gedekt. De Lutherse kerk is er nog beter aan toe, wijl zoowel in 1909 als in 1910 een batig slot in de kerkelijke administratie viel te constateren. De inspectie Parijs had in 1910 en 1911 een uitgaaf van 103 713 en 100,846 fr., en die van Montbeillard 96 598 en 87,479 fr. De predikantstractementen zijn hooger dan die welke de Staat vroeger uitkeerde; ook werd besloten den predikanten hooger bezoldiging te geven, naarmate het aantal hunner dienstjaren toeneemt, terwijl ook kindergelden zullen uitgekeerd worden. De vrees, dat de Protestantse kerken te gronde zouden gaan door gebrek aan geld, is dus beschaamd. Voortaan zullen de Protestantse kerken nog een 300,000 fr. meer moeten offereen, daar de Staat niet meer de vergoeding van woninghuur zal betalen, die tot hertoe aan die kerken door de overheid gegeven werd.

De Protestantse kerken willen zich tot de regering wenden met het verzoek, haar het recht te verleenen legaten aan te nemen en tamelijk aanzienlijke reservekassen te beslitten, hetgeen haar door de wet van scheiding van kerk en staat verboden wordt. Dit verzoek zal niet gedaan worden om het recht van de kerk, eijfelingen te aanvaarden en zooveel geld over te houden als het haar goed dunkt, erkend te zien maar op grond van het feit, dat de kerk er op rekenen moet, dat katastrofen, als oorlogen, overstromingen enz. kunnen plaats hebben; in welke tijden zij niet van de gewone jaarlijkse bijdragen bestaan kan.

Gemengd Nieuws.

In de Franse Kamer van afgevaardigden werd dezer dagen de vraag gesteld, of de Staat tractementen zou uitbetalen voor geestelijken die in de gevangenis werken. De meerderheid gaf hierop een gunstig antwoord. Toen echter onlangs de vraag aan de orde kwam, of voor de expedite naar Marokko veldpredikers zouden aangeworven worden, werd hierop door de meerderheid ontkend geantwoord, op grond dat de scheiding van kerk en staat dit niet toelaat. Men meende dus dat voor geestelijke hulp aan gevangenen de Staat wel geld mocht uitgeven, maar dat dit voor soldaten niet mocht.

De regering van het groothertogdom Saksen verbood het opvoeren van een toneelstuk van Weiser, waarin de Christus zou voorgesteld worden. Zij, die het toneelstuk toch wilden opvoeren, vormden onder leiding van den opperburgemeester Schmieder eene vereeniging die in besloten kring het stuk van Weiser zou spelen. De regering gaf echter te kennen, dat het in hare bedoeling gelegen had ook een private opvoering van het stuk te verbieden. Tegen den burgemeester Schmieder is de regering ook opgetreden, hem beschuldigende dat hij door zijn doen de regering tegen-gewerkt en het gezag aangetast heeft.

Dezer dagen werd op een actie te Leipzig, een brief, dien Luther twee dagen na den rijksdag te Worms schreef aan Keizer Karel V, geveild. Het manuscript werd voor 761,200 verkocht aan den Engelschen Pierpont Morgan. De brief bevat een verslag van betogen er op den Rijksdag plaats vond, eene

verdediging van zijne stoutmoedige houding en eene herhaling van zijn beroemd geworden verklaring door de woorden: „Het zou mij slechts becomen, en het zou ook niet recht geoorloofd zijn, het Woord Gods te verloochenen en alzo mijn klein beek te beropen.“ Daarop schrijft hij de historisch geworden woorden: „Hier sta ik, ik kan niet anders; God helpe mij! Amen!“

In Duitschland zijn allerlei sekten aan het werven. De *Evangel. Gesellschaft* te Stuttgart gaf met het oog hierop een serie vluugschriften in het licht onder den titel van: „Bladen tot wederlegging van gevaarlijke dwalingen, onder de spreuk: „Bleproeft de geestes.“ Tot hertoe verscheen het volgende viertal: No. 1 De Nieuw-apostolischen, No. 2 De Adventisten, No. 3 De komst van het duizendjarige rijk of de dwaling van den Amerikaan Charles J. Russell, No. 4 De Pinksterbeweging. Deze vluugschriften zijn van acht bladzijden, in populaire/ant geschreven, en geven eene beschrijving van het ontstaan, de leer der sekten en van de kunsregenen waarvan zij zich bedienen, terwijl daar tegengover de leer van de Heilige Schrift gesteld wordt.

Men klaagt in Schotland, dat het noordelijk gedeelte van het land steeds meer wordt ontvolkt. In de laatste tien jaren zijn dalen verlaten en vruchtbare valleien ontvolkt, waar vroeger gehuchten gevonden werden. Het verhooren naar andere deelen der wereld nam groote afmetingen aan.

In Aberdeen werden door de spoorwegmaatschappijen in acht jaar 13,134 derde klas landverhuiskarantjes uitgereikt. In het geheel verlieten 25,000 inwoners van Noord-Schotland hun vaderland. Als men weet, dat in die streken het volk degelijk is en nog aan de vreeze Gods vast houdt, dan is het voor Schotland een groot verlies, wanneer zooveel het land uitgaan. Een goedvreesende boerenstand is de grootste rijkdom van een natie, en wanneer deze het land gaat verlaten, is dat groote schade voor het volk als geheel genomen.

WINKEL.

Voor Kinderen.

IN EN DOOR HET LEVEN.

XI.

ONDER VREEMDEN.

Ging het ook in het eerst niet gemakkelijk, allengs gelukte het Starke werk te vinden, en wel in het vak van tuurwerkar. Zijn geloofsgenooten hielpen hem naar vermogen, en zoo kon hij na een jaar zich verbliden, althans weer het noodige te verdienen voor zijn gezin. 't Was echter daartoe wenschelijk geweest weer „in de stad“ te gaan wonen. Op de 8 roomark nad Starke thans een kleinen winkel, die tevens als werkplaats dienst deed.

Doch gevelde den ouders zich dankbaar voor wat de Heere gaf, niet altoo hun dochter. Wel stond haar het leven in de groote, mooie stad best aan, maar niet dat thuis altes zoo op zijn minst moest toegaan, en zij van het fraais, dat zij in winkels en elders zag, zoo weinig te genieten kreeg.

Reeds meermalen was er sprake van geweest, dat Christina „onder de menschen“ zou gaan. Vader en moeder hadden dit gaarne uit- en nog liever afgesteld. Maar Christina, al had ze haar ouders ook lief, verlangde toch eens wat meer van de wereld te zien dan tot nu toe.

Ze had bij mevrouw Knobel allerlei gezien en gehoord, dat anders aan meisjes uit haar stand vreemd bleef; ze was ook verder in kennis en bekwamenheden van de meesten van dese. Dit alles had, gelijk we zagen, in haar de begeerte opgewekt eens wat hooger te stijgen dan zij nu stond, en allerlei dat ze te Amsterdam hoorde en zag had die begeerte nog versterkt.

Nu is het op zich zelf geen kwaad als iemand in de wereld tracht vooruit te komen. We zijn niet geroepen de oude Egyptenaren na te volgen, die bepaald hadden, dat de zoon steeds den vader in diens vak moest opvolgen. Ik denk trouwens, dat dit gebod nog al eens is over-treden. Honderden mannen en vrouwen zijn groter in de wereld geworden dan hun ouders waren. Dat leert bv. onze Geschiedenis en is naar Gods bevel. De vraag is maar wat den mensch daarbij drijft. Is het begeerte grootscheit des levens, of komt dat er bij, dan is het sondig en leidt ten verderve.

En zoo was het bij Christina Starke. Een leven als vader en moeder te leiden was haar te eenvoudig, te eenzaam. Bij anderen als dienstbode werkzaam te wezen, leek haar te min. Ze kon immers beter, en dat was toch geen kwaad. En dan zoo weinig uitgaan; er waren toch ook nog wel andere plaatsen die men bezoeken kon dan de kerk, hoe goed die ook was op zijn tijd. Ze wou een jofrouw zijn en haar vrijheid hebben, als zooveel. Thuis zou dit moeilijk gaan. Dus moest ze er iets anders op vinden.

En of vader en moeder nu al zeiden: „Kind, het geluk zit niet in den hoogen stand en meer geld. De vreeze des Heeren alleen maakt in waarheid blij en is de ware rijkdom.“ Christina werd er niet anders door. Wel sprak zij niet tegen, wel geloofde ook zij, dat den Heere te dienen goed is, maar daarom wou zij toch wel wat hooger worden dan zij nu was. Zij zag niet in, hoe verborgen hoogmoed en ijdelheid in haar jong hart heerschten en vergat dat, als het den Heere behaagde haar te verhoogen. Hij dit op zijn wijs en tijd doen kon. Zij vergat ook wat de Schrift zegt, dat de grootscheit des levens niet is uit den Vader maar uit de wereld.

Tot de werkzaamheden waarvan Starke allengs meer te doen kreeg, behoorde ook het opwinden en in orde houden der klokken in de huizen van aanzienlijke lieden. Tot die laatste behoorde ook het gein van een heer, die handelde in gouden en silveren kostbaarheden. Die heer bewoonde een vrij groot landhuis met een fraaien tuin aan de Haarlemmerweg. Thans vindt men daar de straten van een der nieuwe wijken van Amsterdam.

Op zekeren dag, toen Starke om zijn geld kwam, raakte hij met de vrouw des huizes in gesprek. Zij praatte het Nederlandsch zeer gebrekkig, en de klokkeken begreep al heel spoedig dat hij een landgenoot, een Duitche, voor zich had. De dame van haar kant bespande hetzelfde in haar bezoeker. En daar zij de krompraterij min aangenaam en nu onnoodeloof, begon zij Duitseh te spreken, in welke taal Starke dadelijk antwoordde.

De vrouw des huizes bleef bijzonder spraakzaam te zijn. Zij vertelde van de groote zaken die haar man deed, al behoeft het eigenlijk niet, wijl hij geld